

Ministerie van Defensie

De minister

Hoofddirectie Beleid
HDB

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Contactpersoon

nota

Procedure minimaliseren/melden burgerslachtoffers

Datum
19 december 2014

Onze referentie
BS2014039048

Door tussenkomst
De SG

Bijlage
1. Targeting proces

Afschrift aan
CDS
DJZ
DCO
HDFC
MIVD

Het zorgvuldige (geclassificeerde) *targeting* proces (zie bijlage) van de luchtcampagne dient om burgerslachtoffers te voorkomen. De onderstaande procedure beschrijft de wijze van omgang indien toch burgerslachtoffers te betreuren zijn. Deze procedure is interdepartementaal (AZ, BZ en V&J) afgestemd.

Zodra een melding van een vermoeden van *Collateral Damage* bij Defensie binnenkomt, wordt direct het Defensie Operatie Centrum (DOC) geïnformeerd, start een onderzoek en wordt de Directeur Operaties op de hoogte gesteld. Deze meldt het voorval bij de Commandant der Strijdkrachten. Ook de hoofddirecties Beleid (HDB), Juridische Zaken (DJZ) en Communicatie (DCo) worden geïnformeerd. De CDS informeert zo spoedig mogelijk de minister van Defensie. De andere betrokken ministeries (in ieder geval AZ, BZ, V&J) worden eveneens zo spoedig mogelijk geïnformeerd. Per casus en in overleg met de andere betrokken ministeries wordt bezien of de Tweede Kamer op de hoogte moet worden gesteld en of er actieve woordvoering naar de media moet worden gedaan. Defensie (DJZ) beziet verder per geval of een compensatieregeling moet worden uitgewerkt.

Het OM wordt op de hoogte gesteld van elke wapeninzet door Defensie. Indien een vermoeden bestaat van een (mogelijk) strafbaar feit, dan neemt het OM de zaak in onderzoek. Dan mag/kan Defensie zelf geen onderzoek doen, totdat het OM daarvoor groen licht geeft.

DCo stelt, in overleg met de CDS, een lijn van woordvoering op en communiceert deze vooraf met alle betrokken partijen. Verder instrueert DCo hoe met de media dient te worden omgegaan. In de woordvoering wordt altijd gemeld dat er zeer zorgvuldig onderzoek naar dergelijke meldingen wordt uitgevoerd.

Zonder bijlage is deze nota niet gerubriceerd.

DE HOOFDDIRECTEUR BELEID

Drs. B.W. Bargerbos

BIJLAGE 1 bij nota 'Procedure minimaliseren/melden burgerslachtoffers (BS2014039048)

Civilian casualties (CIVCAS):

CIVCAS is de meest ernstige vorm van *collateral damage*. Voor iedere inzet van Nederlandse gevechtsvliegtuigen geldt dat het risico op burgerslachtoffers tot een minimum moet worden beperkt. CIVCAS kan leiden tot het verlies van draagvlak en is daarmee ook een gevaar voor de operatie en de coalitie. Nederlandse F-16's voeren de operatie boven Irak uit op uitnodiging van de Iraakse regering. Naast de eigen procedures is er voor elke aanval ook specifieke toestemming nodig van Irak.

Bij offensieve wapeninzet wordt de *Collateral Damage Estimate* (CDE) methodologie ingezet om ervoor te zorgen dat we *collateral damage* beperken. We zien offensieve wapeninzet bij *Deliberate Targeting* of *Air Interdiction* (AI), *Dynamic Targeting* (DT) en *Close Air Support* (CAS). In de CDE methodologie is ook de verplichting uit het humanitair oorlogsrecht verwerkt, om zeker te stellen dat de verwachtbare *collateral damage* van een aanval in redelijke verhouding staat tot het directe en concrete militaire nut van de aanval.

Bij defensief wapengebruik wordt de proportionaliteitsafweging gebruikt om te komen tot een legitieme maar tevens effectieve en minimale inzet. Het kleinst mogelijke wapen wordt ingezet om zo snel mogelijk (niet overhaast, maar 'beheerst actief') de dreiging uit te schakelen.

In het inzetgebied wordt defensief wapengebruik vooral gebruikt in zelfverdedigingsituaties, waarbij bevriende grondtroepen die onder vuur liggen steun krijgen vanuit de lucht.

Targeting proces *Deliberate Targeting*:

Potentiële doelen worden gecontroleerd en gevalideerd door CENTCOM. Tijdens dit proces worden ze met behulp van alle bronnen binnen de Amerikaanse diensten tegen het licht gehouden en bekeken of het doel een legitiem militair doel is dat bijdraagt aan het behalen van de objectives. Naast dit proces moet ook de Iraakse overheid haar toestemming verlenen. Zij gebruiken hun eigen bronnen, waarbij ook wordt gekeken of er geen eigen troepen, dan wel burgers, in de omgeving aanwezig zijn. Hierna worden er precieze coördinaten gegenereerd van het doel en wordt er een wapen bij het doel gekozen. Met deze twee ingrediënten wordt er een nauwkeurige *Collateral*

Damage Estimate (CDE) berekend

Met deze ingrediënten wordt de *target folder* gecreëerd, die ruim van tevoren aan de eenheden aangeboden wordt om te bepalen of deze het doel aan mogen vallen. Hierbij wordt informatie gegeven over deze data en wordt de aard van het doel beschreven. De NLD *Red Card Holder* (RCH) kan bij twijfel extra informatie inwinnen over het doel en toetst de informatie aan de Nederlandse *targeting guidelines*, die zijn afgeleid van het humanitair oorlogsrecht. Ook voert hij overleg met zijn LEGAD. Tot nu toe is er geen enkele twijfel geweest over de juistheid of legitimiteit van de doelen die zijn aangeboden.

Targeting proces *Dynamic Targeting*:

Hierbij wordt een potentieel doel geïdentificeerd door een sensor en gelijk start het proces op het CAOC in Qatar. Alle relevante info over het doel wordt verzameld en het CDE-proces wordt gestart. In CENTCOM wordt tegelijkertijd hetzelfde proces doorlopen. Nadat beide processen zijn doorlopen, moet er consensus zijn over de CDE. Ook wordt vastgesteld onder welke ROE het doel aangegrepen kan worden. Dit gehele proces wordt op de voet gevolgd door de LEGAD (VS) van de *Target Engagement Authority* (TEA). De TEA vraagt om het groene licht van de Iraakse overheid na het doorlopen van dit proces. Pas daarna geeft hij het groene licht voor de aanval. De NLD RCH controleert na dit 'groene licht', of er aan de eigen ROE en *targeting guidelines* wordt voldaan. Hij kan besluiten tot het niet aangrijpen met NLD middelen. Als dit het geval is, zal de TEA een ander inzetmiddel kiezen om de aanval die plaats gaat vinden uit te voeren. De NLD RCH kan direct communiceren met de DT *targeting cell* mocht hij meer informatie nodig hebben.

Targeting proces Close Air Support:

Tijdens CAS staat de vlieger onder aansturing van de *Joint Terminal Attack Controller* (JTAC). Deze staat onder aansturing van de *Ground Commander*, die op zijn beurt weer verantwoordelijkheid aflegt aan het hoofdkwartier. De JTAC en de *Ground Commander* hebben het totale plaatje over de situatie op de grond. Zij kunnen beslissen om wapens offensief danwel defensief in te zetten. Bij offensieve inzet wordt hetzelfde proces doorlopen als bij *dynamic targeting*. Bij defensieve inzet ligt de verantwoordelijkheid op de schouders van de *Ground Commander* en JTAC. Zij wegen *collateral damage* af tegen de dreiging en kiezen het meest geschikte wapen. Daarnaast wordt er door de NLD vlieger een *Combat CDE* uitgevoerd.

Battle Damage Assessment (BDA):

Alle vliegers blijven na de aanval in het gebied en voeren met hun eigen sensoren een precieze BDA uit. Ze kijken hier naar het doel en bepalen of het gewenste effect bereikt is door de aanval. Ook wordt er gekeken of er toch onverhoopt onbedoelde nevenschade ontstaan is en wat deze eventueel inhoudt. Al de beelden worden tijdens de vlucht opgenomen en na de landing nauwgezet geanalyseerd en bestudeerd. Deze beelden en alle data van de wapeninzet worden bewaard om later eventuele strafrechtelijke of civielrechtelijke zaken te kunnen onderzoeken.

After Action Report (AAR):

Na de nauwkeurige analyses en debrief, wordt er een AAR opgemaakt. Hierin wordt de actie nauwkeurig beschreven, inclusief precieze locaties en exacte tijdstippen van de aanval. Ook wordt er beschreven of er enige kans is op onbedoelde nevenschade en/of CIVCAS. De aanval wordt, zover dat nog niet van tevoren is gebeurd, alsnog getoetst aan het humanitair oorlogsrecht (HOR). Alle AAR worden na ondertekening door de RCH (die het AAR apprecieert op validiteit en NLD ROE), tenslotte voorgelegd aan het OM ter goedkeuring.

CIVCAS:

Alle meldingen over CIVCAS worden allereerst door de coalitie gevalideerd op tijd en plaats. Als er een kans bestaat dat CIVCAS veroorzaakt is door een airstrike, wordt de melding onderzocht door het land (of landen) die op die plaats en tijd luchtaanvallen uitgevoerd hebben. Al deze gevallen worden serieus onderzocht en geregistreerd door CENTCOM. In CENTCOM worden alle CIVCAS gevallen, die dus via verschillende lijnen binnen kunnen komen, binnen het *Joint Operation Centrum* (JOC) bijgehouden. Daar kunnen dus ook 24/7 vragen neergelegd worden. Bij Defensie is de contact info voor de CIVCAS PoC binnen het JOC bekend.

Indien er sprake is van CIVCAS door NLD worden er compensatieregelingen (vergelijkbaar met de operatie in Afghanistan) vastgesteld. Er is geen verdrag met Irak waarin mogelijke schadeclaims zijn opgenomen, noch is er de verwachting dat er een verdrag gaat komen (bilateraal of in coalitieverband). De Nederlandse Staat kan op basis van de wettelijke aansprakelijkheid (onrechtmatige daad) worden aangesproken. Deze aansprakelijkheid is niet uit te sluiten. We kennen hiervoor geen standaard procedures of geldbedragen.

Of een *ex-gratia* betaling aan de orde is en de hoogte van het bedrag, zijn nationale aangelegenheden. *Ex-gratia* betalingen kunnen afhankelijk zijn van onder meer de geleden schade, de omstandigheden waaronder de schade is geleden en de situatie ter plaatse.